

Aanvullend onderzoek steenuilen Muntstraat - Bredestraat- Laakse voetpad, Huissen

Projectgegevens

Opdr. gvr.: Buro SRO

Project: Ontwikkeling woningen

Betreft: Steenuilenonderzoek

Locatie: Muntstraat en omgeving, Huissen

Opgest.: Ruimte voor Advies te Vaassen

Contact: 06 8322 2610, mossink@ruimtevooradvies.nl

Datum: 11 april 2019

1 Aanleiding en doel

Onderhavige rapportage beschrijft de resultaten van het steenuilenonderzoek uitgevoerd op de locatie tussen de Muntstraat, Bredestraat en het Laaksevoetpad/ Laakse Eind te Huissen, gemeente Lingewaard. In juli 2017 is een ecologische quickscan uitgevoerd om mogelijke effecten op beschermde natuurwaarden in kaart te brengen (Harleman 2017). Naar aanleiding van de quickscan vraagt de omgevingsdienst een vervolgonderzoek naar steenuilen omdat de locatie mogelijk onderdeel is van een territorium van de Steenuil.

Om vast te stellen of het plangebied een functie heeft voor Steenuilen is nader onderzoek uitgevoerd conform richtlijnen Soortinventarisatieprotocollen Netwerk Groene Bureaus (versie juli 2017). Dit wil zeggen drie bezoeken een half uur na zonsondergang tot middernacht in de periode 1 februari - 30 april. Bij de veldbezoeken wordt de baltsroep afgespeeld en afgewacht op een reactie van een mogelijk aanwezige Steenuil. Ook is een bureaustudie uitgevoerd naar beschikbare verspreidingsgegevens en zijn plangebied en omgeving éénmaal overdag bezocht waarbij tevens navraag is gedaan bij omwonenden. In de hoofdstukken 2 t/m 5 volgt een beschrijving van het plangebied en werkwijze, gevolgd door resultaten en advies.

2 Beschrijving plangebied en omgeving

Het terrein ligt deels braak (kale grond en tijdelijk grasland) en is deels in agrarisch gebruik (maïs). Aan de zuid- en noordzijde is het terrein begrensd door een smalle, ondiepe sloot. Het plangebied is vrij van opgaande landschapselementen, bomen of struweel. Uitkijkposten zoals paaltjes van afrasteringen ontbreken. Aan het terrein grenzen particuliere woningen met relatief grote tuinen met een afwisseling van opgaand groen, gazon en bestrating. Ten noorden van de Muntstraat ligt een woonwijk met appartementen, woonblokken, het Over Betuwe College en enkele verenigingsgebouwen. Tussen de dwars op de Muntstraat gelegen Laurentiusstraat en Kardinaal de Jongstraat ligt een ruim grasveld voor recreatief gebruik met enkele openbare voorzieningen. Tegen de zuidwesthoek van het plangebied ligt een verruigd terrein met een afwisseling van gras, houtige opslag, enkele bomen en houtstapels met langs de rand afrasteringspalen die als uitkijkpost voor uilen kunnen dienen. Dit gedeelte is relatief klein qua oppervlak maar zeer geschikt als foerageergebied. Het is tevens de enige locatie van waaruit Steenuilen vanaf een uitkijkpost en enigszins beschut binnen de randen van het plangebied kunnen jagen, daarbij gezegd hebbend dat een maïsakker als foerageergebied weinig waarde heeft.

Het gebied ten westen van de Bredestraat bestaat voor een groot deel uit kwalitatief hoogwaardig leefgebied met een afwisseling van erven, moestuinen, ponyweides, sportvelden en bossingels. De betekenis van de kassencomplexen voor Steenuilen is nihil, maar door de overige zeer aantrekkelijke landschapselementen is de potentie voor Steenuilen groot en ze komen er ook daadwerkelijk voor. Het gebied ten zuiden van Laakse Eind/ Laaksevoetpad (direct ten zuiden van het plangebied) is door het meer open karakter en relatief grote aandeel maïsakkers minder geschikt maar biedt toch nog potentie voor uilen.

De ontwikkeling tot bouwlocatie houdt in dat de huidige inrichting geheel wordt vervangen. Alleen de sloten zijn in het planvoornemen gehandhaafd. De ingreep bestaat uit het bouw- en woonrijp maken van het terrein. Hiertoe zijn reeds diverse coniferen en de struweelrand in het noordelijk deel verwijderd. Vervolgens worden grote delen van het terrein vergraven en geëgaliseerd, gevolgd door woningbouw. Ten tijde van het opstellen van voorliggende notitie was het definitieve plan nog niet vastgesteld en is nog niet duidelijk wanneer de ontwikkelingen starten.

3 Onderzoeksmethode

Voor het steenuilenonderzoek zijn drie gerichte inventarisaties uitgevoerd in de periode tussen zonsondergang (of uiterlijk 30 minuten erna) tot middernacht. Voor het onderzoek zijn de richtlijnen van de laatste versie van de Soortinventarisatieprotocollen Netwerk Groene Bureaus (versie juli 2017) gevolgd. De inventarisaties zijn uitgevoerd door J. Mossink, ecooloog en uilendeskundige van bureau Ruimte voor Advies. De inventarisaties zijn uitgevoerd door middel van hardop afspelen van een baltsroep vanaf strategische locaties binnen en rondom het plangebied. Ook is de locatie eenmaal overdag onderzocht op gebruikssporen (uitwerpselen, braakballen, veren en nestplaatsen) en potentiële nestplaatsen in de omgeving. Verder is het onderzoeksgebied éénmaal overdag bezocht waarbij navraag is gedaan bij diverse omwonenden en passanten. Daarnaast is bij STONE Steenuilenoverleg Nederland navraag gedaan of er informatie beschikbaar is omtrent steenuilen in de omgeving van Huissen.

Tabel 2.2 Overzicht inventarisatiemomenten steenuilen locatie Muntstraat Huissen

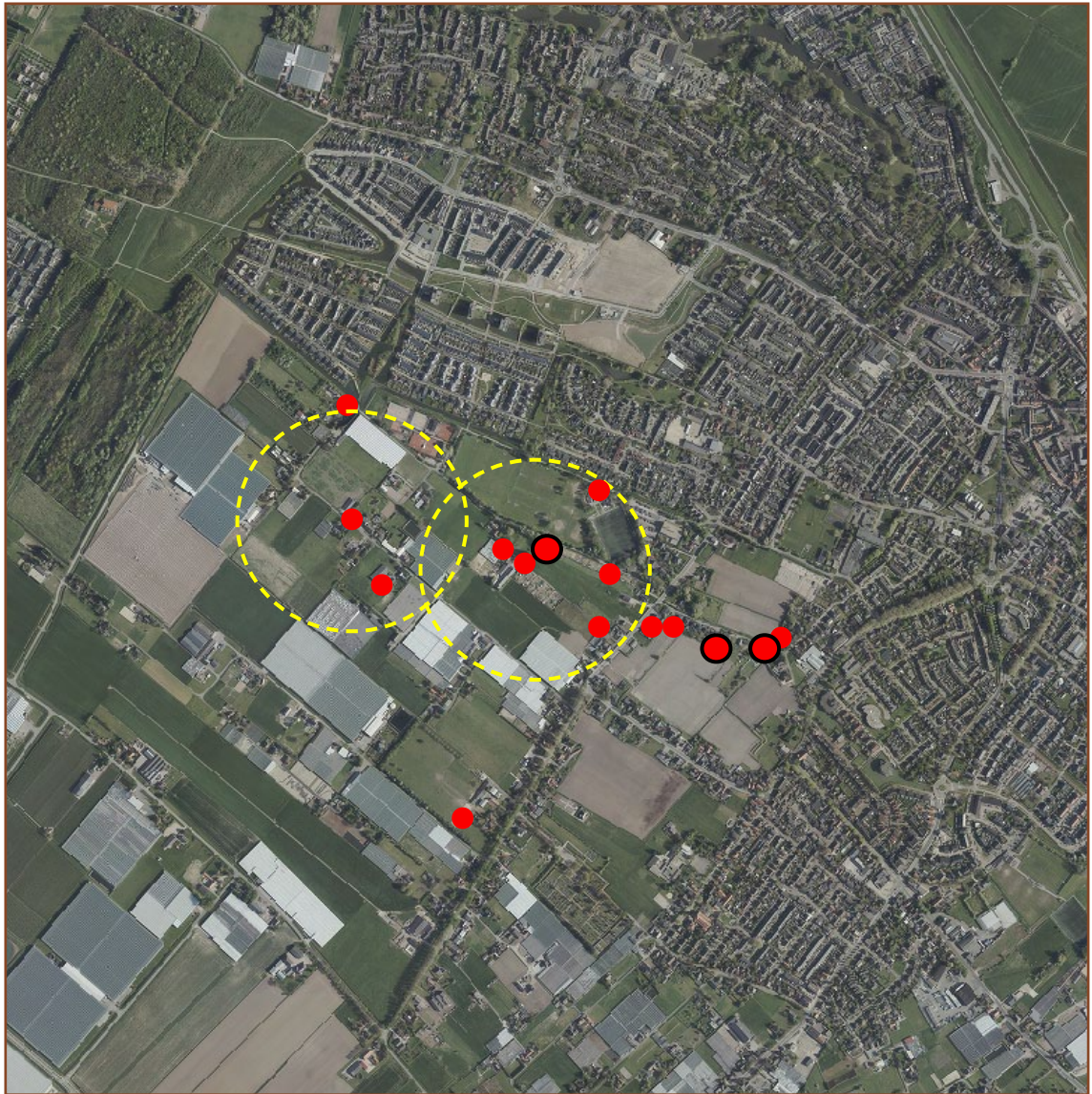
Datum	Periode-Temp-Weer	Doelsoort inventarisatie
21-02-2019	18.15-00.00, 9-7°C, bewolkt, ZW 2-3	Steenuil roep
19-03-2019	13.00-16.00, 12°C, half bewolkt, ZW 3	Steenuil sporen
19-03-2019	19.00-00.00, 10-5°C, helder, ZW 0-1	Steenuil roep
27-03-2019	19.15-00.00, 11-8°C, licht bewolkt, NW 1	Steenuil roep

Afb. 1: Luchtfoto van het plangebied tussen de Muntstraat, Bredestraat, Laakse Eind en Laaksevoetpad (rood kader).
Bron: GoogleMaps 2018.

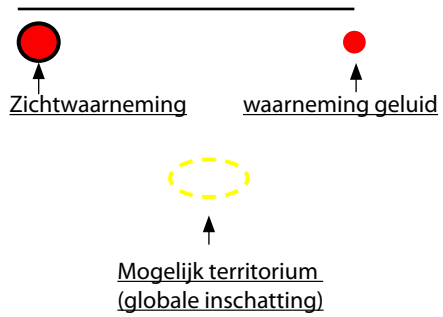

Afb. 2: Globale ligging plangebied (rode cirkel) en begrenzing onderzoeksgebied (geel kader). Bron: Atlas van Gelderland, luchtfoto 2017 (<http://kaarten.gelderland.nl/viewer/app/AtlasGelderland>).

Legenda

Afb. 3: Waarnemingen Steenuil en mogelijke territoria.
Bron ondergrond: Atlas van Gelderland, luchtfoto 2017.

4 Resultaten inventarisaties

4.1 Steenuil

Potentiële verblijfplaatsen, zoals gebouwen, bomen met holtes of nestkasten ontbreken binnen het plangebied. De Steenuil wordt wel met regelmaat waargenomen langs de zuidrand van de bebouwde kom van Huissen en het aangrenzende buitengebied. Mogelijk is het plangebied wel onderdeel van een territorium. Om dit te onderzoeken zijn 3 onderzoeksrondes uitgevoerd in de avonden, zie tabel 2.2.

Waarnemingen van uilen zijn weergegeven in afbeelding 3. Tijdens de eerste inventarisatieronde was er geen respons op de afgespeelde baltsroep. Wel werd om 20.50 een in oostelijke richting langsvliegende Steenuil gezien ten zuiden van het Laaksevoetpad ter hoogte van huisnummer 7. Daarna geen waarnemingen meer die avond in de directe nabijheid van het plangebied. Op wat grotere afstand was er wel reactie op meerdere locaties ten westen van de Bredestraat. Op de erven van Rietkamp 4/5 en Hazekamp 1/2 zijn op basis van de combinatie van het uitgevoerde veldonderzoek en beschikbare gegevens waarschijnlijk vaste verblijfplaatsen aanwezig en vormen de kern van aan elkaar grenzende territoria.

Tijdens het tweede en derde veldbezoek waren de Steenuilen beduidend actiever, wellicht omdat het na een langdurige periode van nat en onstuimig weer eindelijk weer aangenamer was met weinig wind, geen neerslag en hogere temperaturen. Tijdens de onderzoeksrondes op 19 en 27 maart werden de territoria aan de Hazekamp en Rietkamp bevestigd. Op 19 maart om 19.45 reageerde een Steenuil op de baltsroep door op circa 10 meter afstand geruisloos langs de waarnemer te vliegen. Dit vond plaats in de zuidoosthoek van het plangebied, waarbij de uil vanuit de achtertuin van Laaksevoetpad 5 via de maïsakker richting Laaksevoetpad 6a te vliegen. Later op de avond werd nogmaals één Steenuil net buiten het plangebied waargenomen in dezelfde hoek, ter hoogte van Laaksevoetpad 8a. Op zowel 19 als 27 maart werd enkele malen een roepende uil gehoord achter de woningen aan het Laakse Eind - Bredestraat, ten zuidwesten van het plangebied. Een duidelijke reactie op het afspelen van de baltsroep bleef uit. Tijdens het dagbezoek kon geen nestlocatie worden vastgesteld. Enkele omwonenden geven aan wel eens een uil gezien of gehoord te hebben maar niet te weten waar ze overdag verblijven. Mogelijk zijn Laakse Eind, Laaksevoetpad en aanliggende woningen en gronden onderdeel van een territorium. Het is ook mogelijk dat het gebied momenteel bezet is door jonge uilen die nog geen vast territorium hebben, of een ongepaard ouder dier doordat bijvoorbeeld de partner is verongelukt of gepredeert. Van terugroepen op de afgespeelde baltsroep of achtervolgen van de onderzoeker was geen sprake en er kon geen russt- of verblijfplaats in de nabijheid van het plangebied worden vastgesteld.

Doordat de Steenuil meerdere malen is gezien en gehoord, net buiten het plangebied aan de zuidelijke rand van het plangebied, is dit waarschijnlijk onderdeel van een vliegroute van de Steenuil. De Steenuil gebruikt deze begroeiing langs het Laakse Eind om zich te verplaatsen tussen verschillende foerageergebieden. Door de bouw van de woningen en het voetpad langs het Laakse Eind zal verstoring van deze vliegroute toenemen en de functionaliteit mogelijk verloren gaan. Steenuilen ondervinden verstoring door licht en geluid. Om deze verstoring tegen te gaan en te garanderen dat de Steenuil zich kan verplaatsen tussen verschillende foerageergebieden dient het huidige ontwerp te worden aangepast.

Navraag bij STONE leverde geen informatie op ten aanzien van Steenuilen in de omgeving van het plangebied. De bureaustudie wijst verder uit dat Steenuilen zowel de afgelopen jaren als de jaren daarvoor regelmatig worden gehoord en/of gezien in de omgeving (waarneming. nl, NDFF). Het betreft waarnemingen van roepende uilen vanaf de Muntstraat, maar ook de woonwijk ten noorden van het plangebied. De roep van de Steenuil is opvallend en draagt relatief ver. Het is daarom aan de hand van de gegevens niet precies te achterhalen waar de uil zich bevond. Wel is duidelijk dat Steenuilen in de omgeving leven, zoals ook is gebleken uit de inventarisatierondes. Aanwezigheid van een nestlocatie in de woonwijk is onwaarschijnlijk gezien de bebouwingsgraad en gebrek aan voldoende geschikt leefgebied in en aangrenzend aan de wijk.

4.2 Overige bijzonderheden

Tijdens het veldbezoek op 19 maart verscheen rond 20.45 een Steenmarter in het oostelijk deel van het plangebied. Het dier was duidelijk geïnteresseerd in de roepende "uil" en naderde de onderzoeker tot op enkele meters om vervolgens weer door de coniferen haag te verdwijnen in de achtertuinen van de woningen aan het Laaksevoetpad. Het is een bekend gegeven dat de Steenmarter tegenwoordig weer in aanzienlijke aantallen voorkomt in en rond steden en dorpen in Oost-Nederland, waaronder de regio Arnhem. De soort heeft zich aan weten te passen aan het leven in een stedelijke omgeving en profiteert van de beschermde status. Potentiële rust- of voortplantingsplaatsen van marterachtigen ontbreken binnen het plangebied. Het terrein is zeer open van karakter en er zijn geen landschapselementen die als verbinding kunnen dienen tussen (onderdelen van) leefgebieden. De randen van het terrein zijn marginaal geschikt als jachtgebied. In de toekomstige situatie zal de geschiktheid van het gebied niet afnemen voor de Steenmarter aangezien ze zich prima kunnen handhaven in woonwijken zolang er geen drukke verkeersaders worden aangelegd die tot hoge mortaliteit leiden. In dit geval is derhalve geen sprake van verlies van leefgebied of andere beschermde gebiedsfuncties van de Steenmarter en zijn mitigerende maatregelen en/of een ontheffing niet nodig.

5 Conclusies en advies

Het aanvullende onderzoek naar Steenuilen levert de volgende bevindingen op:

- Realisatie van een woonwijk in het plangebied leidt niet tot aantasting van vaste rust- of verblijfplaatsen. De functionaliteit van een verblijfplaats aan de Bredestraat is niet afhankelijk van het plangebied, dat slechts zeer marginaal geschikt is als foerageergebied.
- De totale hoeveelheid leefgebied zal afnemen door realisatie van de woonwijk. Het plangebied is echter zelf niet geschikt als foerageergebied en wordt door de Steenuil ook niet gebruikt als foerageergebied. Wel wordt de zuidrand gebruikt als vliegroute. De realisatie kan een toename van de verstoring veroorzaken. Om te zorgen dat de Steenuil zich kan verplaatsen tussen de foerageergebieden dient het ontwerp te worden aangepast zoals wordt besproken in het volgende hoofdstuk.
- De voorgestelde maatregelen dienen ter goedkeuring aan het bevoegd gezag te worden voorgelegd om te bepalen of de maatregelen voldoende zijn om wezenlijk negatieve effecten op leefgebied van de Steenuil te voorkomen.

- Eventuele toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen in de omgeving kunnen leiden tot cumulatieve effecten door het steeds verder opschuiven van de bebouwingsgrens richting het omringende buitengebied. Indien er meer projecten gepland zijn kan wellicht in overleg met de gemeente gekeken worden naar versterken van leefgebied van de Steenuil in de omgeving, waarvan ook de uilen in de omgeving van het plangebied kunnen profiteren.
- Ten aanzien van de Steenmarter zijn geen maatregelen vereist omdat er geen sprake is van aantasting van functionele leefomgeving of vermindering van geschikt leefgebied.

6 Aanpassing ontwerp

Zoals eerder vermeld dient het ontwerp te worden aangepast om de functionaliteit van het gebied als vliegroute van Steenuil te waarborgen. Binnen het ontwerp wordt aan de zuidelijke rand van het plangebied een groenstrook gerealiseerd. Deze groenstrook is echter te kleinschalig om de toenemende verstoring te compenseren. Tussen de woningen aan de zuidkant en het woningblok daarnaast wordt ook een groenstrook met sloot/beek gerealiseerd. Deze is in potentie geschikter als vliegroute, echter is het volume nog te gering om te voldoen aan de eisen van de Steenuil. Het advies is om de meest zuidelijk groenstrook te verkleinen en dit oppervlak toe te voegen aan de groenstrook met sloot/beek, zodat een groenstrook van 10 meter breed ontstaat. Door aan deze groenstrook knotwilgen en lang gras toe te voegen en de donkerte te behouden zal een geschikte vliegroute ontstaan voor de Steenuil. Donkerte is een essentiële factor voor een vliegroute, Steenuilen zijn actief in schemering en licht, zoals van straatverlichting, kunnen deze verstoren. Wanneer een 10 meter brede groenstrook met opgaande begroeiing (knotwilgen), een lang grasstrook en donkerte wordt gerealiseerd zal het gebied geschikt blijven als vliegroute tussen verschillende foerageergebieden. Zo treed er geen negatief effect op de aanwezige functie: vliegroute.

Afb. 4: De huidige vliegroute (rood) en de nieuw te realiseren vliegroute (geel). De nieuwe vliegroute zal een groenstrook worden van 10 meter breed met lang gras, begroeiing en donkerte.

Afb. 5: Conceptontwerp Driegaarden fase 1.

Afb. 6: Noordelijk deel plangebied met op voorgrond het grasland en op de achtergrond de Muntstraat en links een recentelijk gerealiseerde vrijstaande woning.

Afb. 7: Centrale deel maïsakker, kijkend in noordoostelijke richting.

Afb. 8: Voor Steenuil aantrekkelijke hoek net ten zuidoosten van het plangebied, tussen plangebied en Laakse Eind.

Afb. 9: Foto genomen vanaf de toekomstige toerit tot de woonwijk in het westelijk deel van het plangebied.